

Ekonomika

Lielbritānija ir viena no pasaules ekonomikas lielvarām. 2010. gadā ar 2,2 trilj. USD lielu iekšzemes kopproduktu (pēc pirktspējas paritātes) Lielbritānija ierindojās 7. vietā pēc ASV, Ķīnas, Japānas, Indijas, Vācijas un Krievijas.

Tās ekonomika balstās uz privāto uzņēmējdarbību. Kopš 1979. gada privatizēta lielākā daļa valsts uzņēmumu, cita starpā *British Steel*, *British Airways*, *British Telecom*, *British Coal*, *British Aerospace* un *British Gas*.

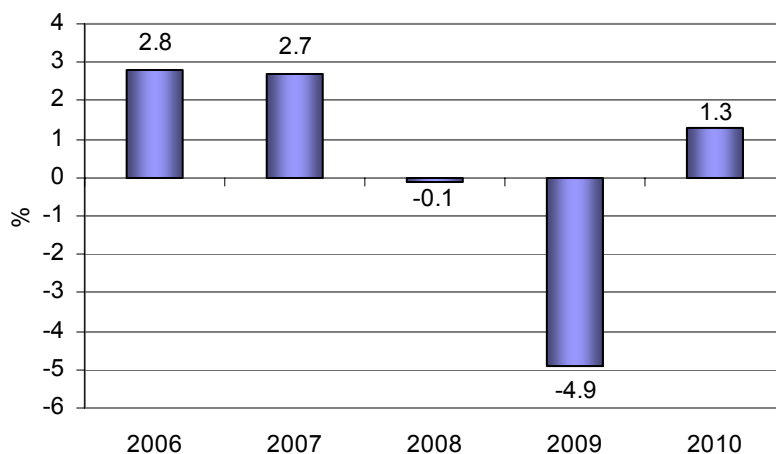
Ir vairākas uzņēmējdarbības priekšrocības – maza tirgus un darbaspēka regulācija, sazarota starptautiskā transporta sistēma, teicama infrastruktūra, starptautiski nozīmīga valsts valoda, relatīvi zemi nodokļi. Aktuāls jautājums ir sterliņu mārciņas nomaiņa pret eiro. Eksperti uzskata, ka šķērslis ir ne tikai sabiedrības negatīvā nostāja, bet arī pašmāju cenu svārstības.

Ir lieli ogļu, dabas gāzes un naftas resursi. Lielbritānija ir Eiropas Savienības nozīmīgākais un vienīgais energoresursu eksportētājs. Taču arī pašmāju patēriņš ir viens no augstākajiem pasaulē.

Globālās ekonomikas krīzes dēļ kritās nekustamā īpašuma cenas un palielinājās māsaimniecību parādi. Valdība īstenoja vairākus pasākumus, lai stabilizētu finanšu tirgu, piemēram, nacionalizēja banku daļas, samazināja nodokļus u.c.

2009. gadā IKP samazinājās par 4,9%. Vislielākais kritums bija apstrādes rūpniecībā -10,7% un būvniecībā -10,7%. 2010. gadā IKP pieaugums bija 1,3%. Bezdarbs ir pieaudzis no 5,7% 2008. gadā līdz 7,8% 2010. gadā.

IKP pieaugums, %



Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde- www.statistics.gov.uk

IKP sastāvs ir šāds: lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība 0,7%, rūpniecība 17,2%, būvniecība 6,3%, pakalpojumi 75,8%.

Intensīva lauksaimniecība. Saražo 60% no nepieciešamās lauksaimniecības produkcijas, aptuveni 2/3 no tās veido lopkopības produkcija, 1/3 lauksaimniecības kultūras. Lielbritānijā audzē kviešus, miežus, auzas, kartupeļus, cukurbietes, aļģus un dārzeņus. Nodarbojas ar lopkopību un aitkopību. Lauksaimniecība tiek subsidēta. Lieli nozvejas apjomi.

Kopš 1960 gadiem rūpniecības nozīme Lielbritānijas ekonomikā samazinās. Visvairāk rūpniecībā nodarbināto īpatsvars ir Austrummidlandes un Rietummidlandes reģionā (attiecīgi 19% un 18% no darbaspēka), savukārt Londonā vismazāk – 6%.

Nozīmīgākās rūpniecības nozares ir mašīnbūve un tās saskarnozāres, automašīnu piederumu un rezerves daļu ražošana. Darbojas vairāku starptautisku autokoncernu filiāles, piemēram, *BMW*, *Ford*, *General Motors*, *Honda*, *Nissan*, *Toyota* un *Volkswagen*; furgonu un kravas automašīnu uzņēmumu filiāles (*Leyland Trucks*, *LDV*, *Alexander Dennis*, *JCB*, *Manganese Bronze* un *Case-New Holland*). Ražo vilciena vagonus un citus dzelzceļa ritošā sastāva komponentus (*Brush Traction*). Attīstīta kosmiskās aviācijas nozare un aizsardzības rūpniecība, piemēram, uzņēmums *BAE systems* ražo civilās un kosmiskās aviācijas aprīkojumu, zemes rakšanas darbu un kuģu aprīkojumu, bet *VT Group*, *GKN* un *Rolls Royce* ražo kosmisko kuģu dzinējus un enerģijas ražošanas iekārtas.

Elektroniku, audio un optiskās ierīces ražo pašmāju uzņēmumi *Amstrad*, *Alba*, *ARM*, *Dyson*, *Glen Dimplex*, *Invensys*, *Wolfson*, *Linn*, *Nallatech* un *Axeon*. Bez tam Lielbritānijā atrodas vairākas ārvalstu uzņēmumu filiāles, kas ražo TV, radio un komunikācijas piederumus, optiskos instrumentus, elektroiekārtas, biroja tehniku un datorus.

Ķīmiskā rūpniecība ir otra svarīgākā Lielbritānijas rūpniecības nozare. Īpaši attīstīta farmācijas produktu ražošana. Šajā jomā darbojas *GlaxoSmithKline* un *AstraZeneca*.

Attīstīta pārtikas rūpniecība, tekstilrūpniecība un poligrāfijas nozare. Lielbritānijā atrodas trīs pasaules lielākās alus darītavas – *Digeo*, *Sabmiller* un *Scottish&Newcastle*; minētajās nozarēs darbojas tādi starptautiski

pazīstami uzņēmumi kā *Unilever, Cadbury Schweppes, Tate&Lyle, British American Tobacco, Imperial Tobacco, EMAP, HarperCollins, Reed ELsevier, Ben Sherman, Burberry, French Connection, Reebok, Pentland Group* un *Umbro*.

Pakalpojumi veido lielāko daļu iekšzemes kopproduktā.

Londona ir viens no vadošajiem finanšu centriem un pilsēta ar lielāko IKP un IKP uz vienu iedzīvotāju Lielbritānijā.

Lielākie finanšu un apdrošināšanas pakalpojuma uzņēmumi ir *London Stock Exchange* (akcijas un obligācijas), *Lloyds of London* (apdrošināšana), *Bank of England, Barclays banka, Citigroup* un *HSBC*. Londonas *City* un *Docklands* rajonā vien atrodas 500 banku.

Attīstīta komunikācijas un informācijas tehnoloģijas nozare, kurā darbojas *BT, Xansa* u.c.

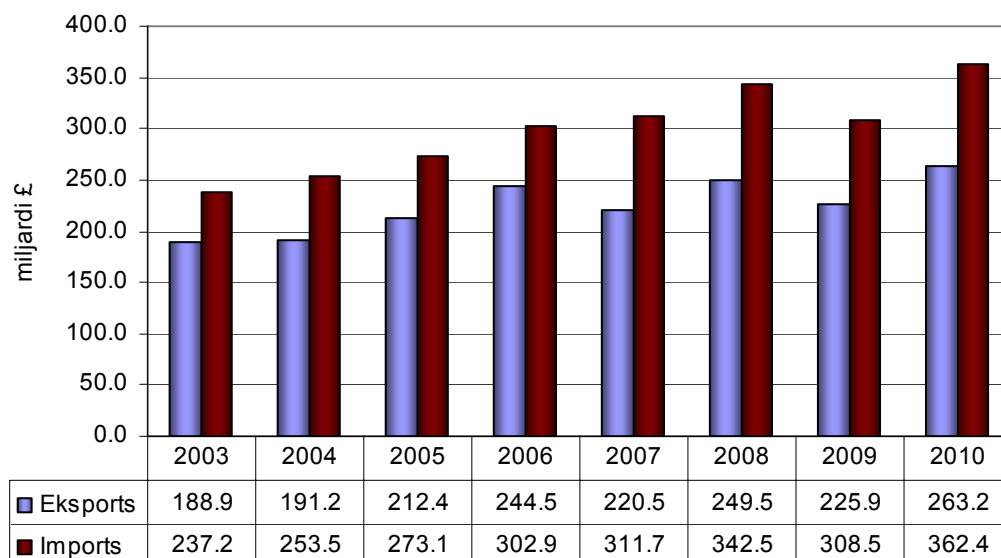
Tūrisms iekšzemes kopproduktā veido 8,9% jeb 115,4 milj. £. Ieņēmumi no tūrisma īpaši varētu pieaugt 2012. gadā, kad Londonā notiks vasaras olimpiskās spēles un Lielbritānijas Karaliene atzīmēs dimanta gadadienu – 60 gadus kopš kāpšanas tronī. 2010. gadā visvairāk Lielbritāniju apmeklējuši tūristi no Francijas, Vācijas un ASV. Populārākā apskates vieta bija Britu muzejs.

Preču ārējā tirdzniecība

Lielbritānijas preču ārējās tirdzniecības balance ir negatīva un 2010. gadā sasniedza -99,2 miljardus sterliņu mārciņas (£). Lielbritānijas eksporta vērtība 2010. gadā bija 263,2 miljardi £, bet importa vērtība – 362,4 miljardi £. Salīdzinājumā ar 2009. gadu gan eksports, gan imports pieauga par 17%.

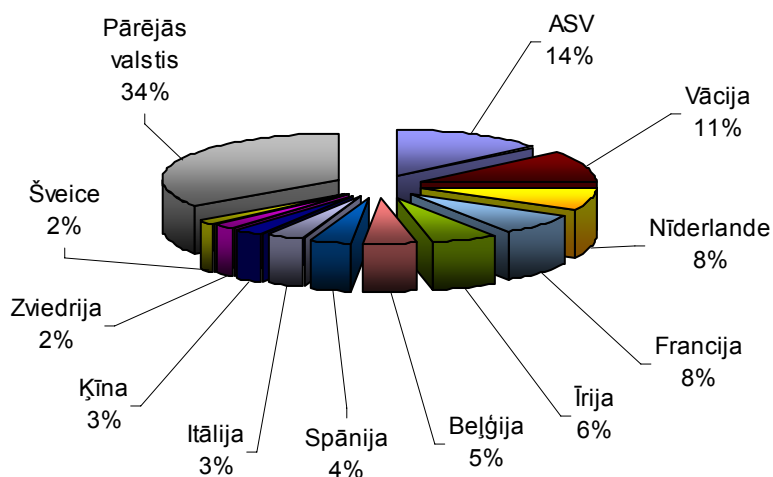
Svarīgākie Lielbritānijas tirdzniecības partneri ir ASV un Vācija.

Lielbritānijas preču ārējā tirdzniecība, miljardi £



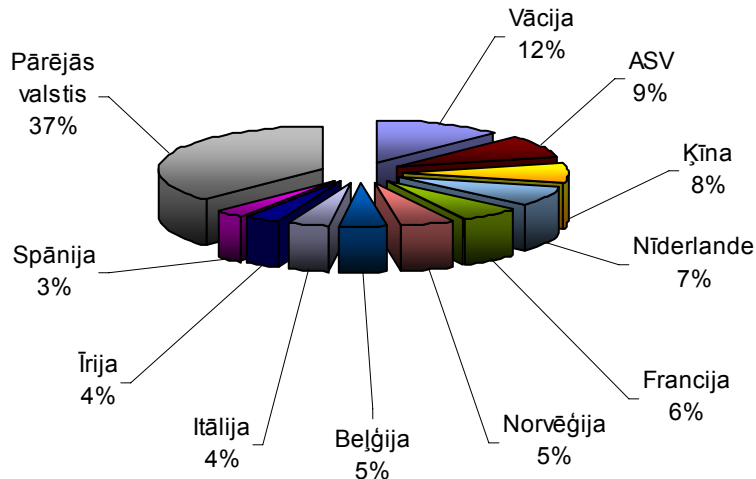
Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde- www.statistics.gov.uk

Galvenie eksporta partneri 2010. gadā, %



Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde- www.statistics.gov.uk

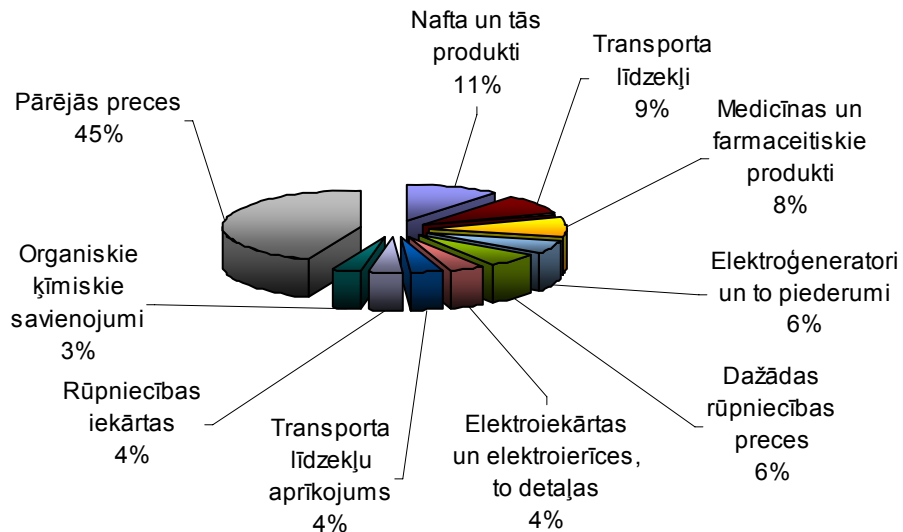
Galvenie importa partneri 2010. gadā, %



Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde- www.statistics.gov.uk

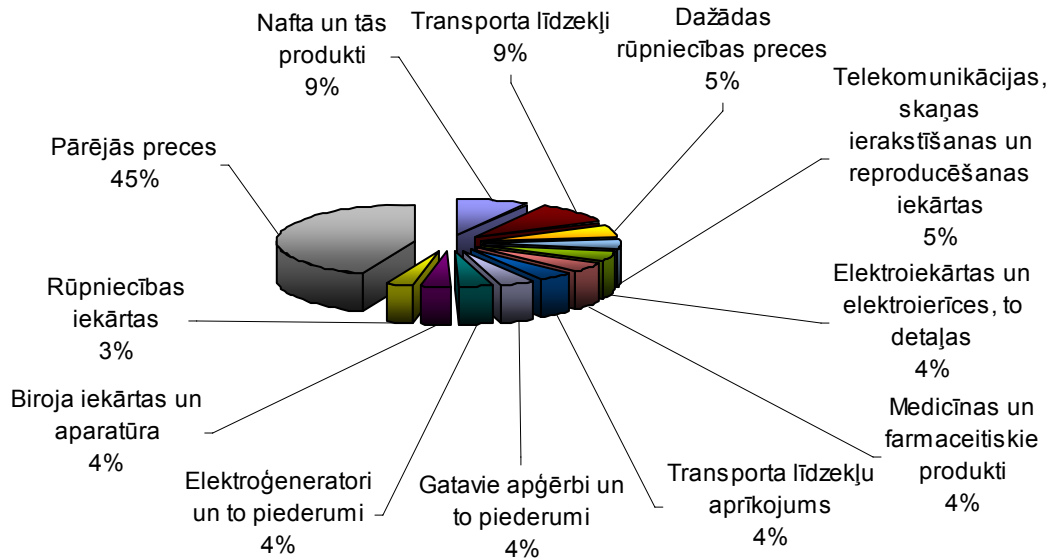
Galvenās preces Lielbritānijas ārējā tirdzniecībā ir nafta un tās produkti, kuru īpatsvars eksportā ir 11,2%, bet importā 8,7%, transporta līdzekļi (eksportā – 8,9%, importā – 9,4%) un medicīnas un farmaceitiskie produkti (eksportā – 8,5%, importā – 4,3%)

Eksporta sadalījums pa galvenajām preču grupām 2010. gadā, %



Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde- www.statistics.gov.uk

Importa sadalījums pa galvenajām preču grupām 2010. gadā, %



Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde- www.statistics.gov.uk

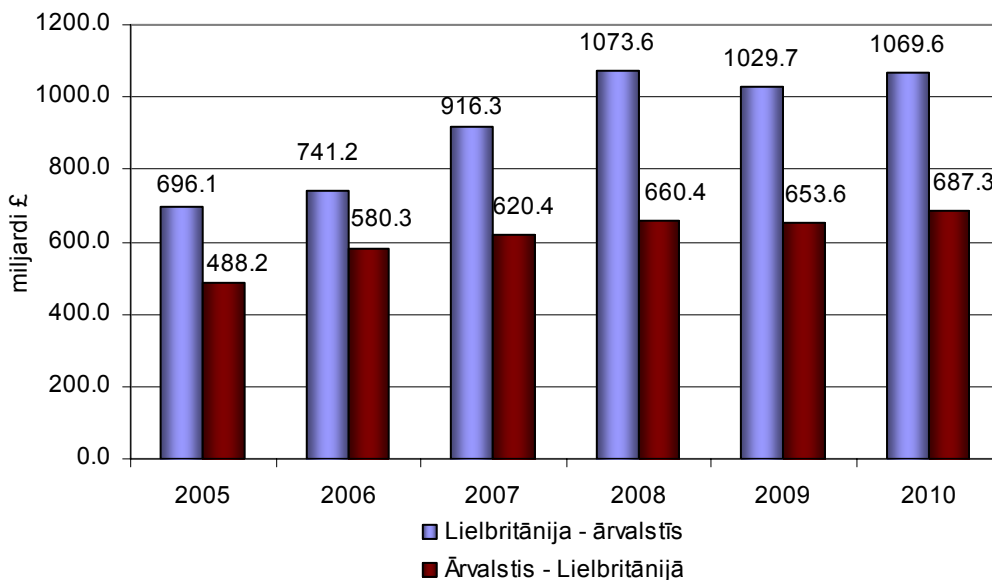
Investīcijas

2010. gada beigās Lielbritānijas uzkrātās tiešās investīcijas ārvalstīs palielinājušās par 4% un sasniedz 1,1 trilj. £. Ārvalstu uzkrātās tiešās investīcijas Lielbritānijā sasniedz 687,3 miljardus £, kas ir par 5% vairāk kā 2009. gada beigās. Uzkrāto tiešo investīciju bilance ir pozitīva un veido 382,3 milj. £.

Lielbritānijas uzņēmēji visvairāk ieguldījuši Nīderlandē (15% no uzkrātām tiešajām investīcijām ārvalstīs 2009. gada beigās) un Luksemburgā (12%).

Lielākie investētāji Lielbritānijā ir ASV (24% no uzkrātām ārvalstu tiešajām investīcijām Lielbritānijā 2009. gada beigās) un Nīderlande (17%).

Uzkrātās tiešās investīcijas, miljardi £



Avots: Lielbritānijas Centrālā statistikas pārvalde, www.statistics.gov.uk